

„A Biblia az összes kérdésre megadja a választ», mondom magabiztosan a gyerekeknek, de ez nem jelenti azt, hogy mindig könnyű lesz rátalálni!”
Pénzt vagy életet? ▶ 5. oldal

„A színpadi adaptáció ugyan erősen át van szöve romantikával, ám szerencsére itt sem ezen van a hangsúly, hanem az emberben lakozó kettősségen. Ettől marad a darab – keresztény néző számára is – mindvégig érdekes.”
Jekyll és Hyde ▶ 6. oldal

„Állandó értékeket próbál közvetíteni a fesztivál, ez vitathatatlan. Pál apostol leveleinek élő előadása – melyet a *Kaláka* először '91-ben mutatott be – például mindig katartikus. De valljuk be, Kapolcs valahol a szabadság melegágya lett.”
Kétarcú Völgy ▶ 8–9. oldal

Emeljük fel szívünket! ▶ 2. oldal
Püspökfalat-kóstoló ▶ 3. oldal
A reformáció ajándéka ▶ 7. oldal
Gyurta Dani mutatouja ▶ 12. oldal
Interjú Pekka Simojokival ▶ 12. oldal
Istenhittel koncentrálni a gyógyulásra ▶ 13. oldal

A Művészetek Völgyének különálló szigete az *evangéliumi műhely*, melyet több mint tíz éve Veress István evangélikus lelkész vezet. Idén is a kulturális programokkal párhuzamosan zajlottak július 27. és augusztus 5. között a missziói alkalmak. Felvételünkön épp a kapolcsi evangélikus templomba igyekeznek az érdeklődők. (Jobbra a *Menedék* című – Corrie ten Boom holland misszionárius önéletrajzából született – színdarab plakátja látható.)

▶ Ríportunk a 8–9. oldalon

SEMPER REFORMANDA

„Hiszek a Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, a mi Urunkban stb. Először: e szavaknál ugyancsak nagy fényesség ragyog fel, s arra tanít, hogy Jézus Krisztus, Isten Fia megvált a haláltól, noha a teremtés után Ádám bűne által annak prédájává lettünk, s örökre el kellett volna vesznünk. Helyénvaló, hogy amint az első hitágazattal kapcsolatban magadat Isten teremtményei közé kellett sorolnod – s ebben ne is kételkedj –, úgy itt is a megváltottak közé sorold magad, s ne kételkedjél benne. Minden egyes szóhoz tedd oda azt a szócskát: mi! Tehát: Jézus Krisztus a mi Urunk, miértünk szenvedett, miértünk halt meg, miértünk támadott fel, úgyhogy mindez a miénk, és minket illet, s hogy te beletartozol ebbe a *mibe*, amint a szó maga is mondja. Másodszor: szívünk szerint adjunk hálát ezért a nagy kegyelemért, s örvendezzünk a megváltás felett. Harmadszor: valljuk meg s gyónjuk meg mélységes törelelemmel, hogy Isten nagy kegyelmét milyen szegényletes hitetlenséggel és kételkedéssel szoktuk fogadni. Mennyi mindent kell itt számba vened! Mennyi bálványozást követél el, amikor embereknél vagy babonában kerestél segítséget, avagy saját erődben és képességeidben bízál. Mert mindez ellenkezik a megváltással! Negyedszer: könyörögj, hogy Isten téged a Jézus Krisztusba, a te Uradba vetett igaz s tiszta hit által ezentúl mindvégig megtartsd!”

▶ Luther Márton:
Így imádkozzál!
(Balikó Zoltán fordítása)

Magyar–finn ébredési napok Bakonycsernyén

▶ Sátrak fehérlenek a bakonycsernyei evangélikus templom kertjében. Itt ünnepelték augusztus első hétvégén a gyülekezet tagjai a messiészakról és a környékről érkezett vendégeikkel az első magyar–finn ébredési napokat.

Finnországból jött az ötlet – meséli a szervező házigazda, Szarka István fejér-komáromi esperes.

– Amikor először jártam ott, elvittek egy ébredési ünnepre, ahol akkor talán húsz ezer evangélikus volt együtt. És engem nem is a szám rendített meg, hanem az, hogy ha tűzött a nap, ha szakadt az eső, az emberek nagy része ott ült, és hallgatta az igehirdetéseket, énekeltek együtt, a kórus vezetésével. Katartikus, felemelő érzés volt – mondja.

Azóta kisebb-nagyobb csoportokkal több ilyen alkalom is megfordult. A legutóbbi, Ouluban tartott rendezvényen gondolkodtak el azon, mi lenne, ha Magyarországon is

megpróbálnának valami hasonlót. Persze nem tömegméretekben, hanem egy kicsit kisebb léptékben.

Ugyanakkor a magyar–finn ébredési napok a bakonycsernyei és a nivalai gyülekezet több mint húsz éve fennálló partnerkapcsolatának az ünnepe is. Ezért az első programpont az emlékezés és a hálaadás alkalma volt. Meghívást kaptak rá azok az egykori cserediákok, akik akár Bakonycsernyén finn ösztöndíjasként, akár Finnországban magyar diákként töltöttek – általában két szemesztert – egy-egy főiskolán vagy középiskolában, egy kis nyelvet, kultúrát tanulva.

▶ Folytatás a 3. oldalon

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

Rekviem a demokrácia áldozataiért

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

A diktatúra áldozataiért sokszor mondtak rekviemet. A demokrácia áldozataiért nem sűrűn...

Az egyház feladata, sőt küldetése, hogy a kicsik, az elnyomottak, a szomorkodók mellé álljon, vigasztaljon és bátorítson. De mi van azokkal, akiket az egyház szomorított meg, tett csatlódottá, bántott meg? Őrájuk ki figyel? Rájuk ki gondol? Velük ki foglalkozik?

Lassan végéhez közelednek a gyülekezeti, egyházmegyei és egyházkerületi választások. Egyházunk évszázadokkal ezelőtt a – Szentírással nem mindig harmonizáló – demokratikus szervezeti formát választotta, s a huszadik század végén ennek a struktúrájának egy torzult, deformálódott verzióját, az „abszolút demokráciát”. (Közben sokan nem veszik észre, hogy e demokrácia égisze alatt kis érdekcsoportok kakaskodnak és diktálnak.)

E „renddel” leépítettek mindenféle tekintélyt, és magasra, piederstálra emeltek két olyan eszközt, amelyek – ha nem eszközként használjuk őket – nagy veszélyt jelentenek: a jogot és a pénzt. Belesodrótunk a világ hálójába – és még jónak is tartjuk...

A „szent demokrácia” velejárója a sok bürokratikus mozzanattal kísért általános választási gyakorlat. Arról most ne nyissunk vitát, mennyivel egyszerűbben is lehetne csinálni. Arról viszont érdemes elmélkedni, mennyivel *emberségesebben* lehetne csinálni.

Emberek, akik szent lelkesedéssel, időt, energiát nem kímélve, éveken keresztül szolgáltak, egyszer csak fölöslegesnek érezhetik magukat, mert az új választás nyomán kiestek a „választók” kegyeiből. Partra vetett halakként küzdenek most egy számukra oxigénhiányos közegben. Vagy együtt vallják *Kocsis István* erdélyi íróval: „maradtam mint megszédített szőlőben kunyhó” (*Árva Bethlen Kata*).

Ki mondja el nekik, hogy munkájuk nem hiábavaló az Úrban? Ki mondja meg nekik (és gondolja is úgy), hogy szükség van rájuk? Nem álságos vigyorgások közepette kimondott (kényszeredett, udvariaskodó, nemegyszer ösztintelen) köszönő szavakra gondolok. Tényleges értékelésre, a szolgálat nyugtázására, az Isten iránti őszinte hálaadásra.

Ki szedi ki a tüskét azok szívéből, akik indultak a választáson, oda is szánták magukat a szolgálatra, azután – esetleg némiképp manipulált kampányok után – hoppon maradtak, és át kellett élniük az érdekeiket erősebben érvényesítő csoportok gyengébb jelöltjeinek győzelmét? (Közben nem a saját sikertelenségük fájt nekik, hanem az egyházat érő hátrány.)

Ki rendez el lelkiismeretében azokat a kis háttérjátszmákat, amelyek-

kel a hatalom és információ birtokában lévőek éltek?

Biztos, hogy mindenki abba a tisztségbe került, amelyikhez ért, és amelyet jól is tud majd csinálni? Nem fenyegeti egyházunkat a magas íróasztalba kapaszkodó „alacsony” emberek kitartó, makacs hatalomvágya? Biztos, hogy az emberi választást – az apostolok korából megtanult – kitartó és közös imádság, a Szentlélek világosságáért való könyörgés kísérte?

„Ki mondja el nekik, hogy munkájuk nem hiábavaló az Úrban? Ki mondja meg nekik (és gondolja is úgy), hogy szükség van rájuk? Nem álságos vigyorgások közepette kimondott (kényszeredett, udvariaskodó, nemegyszer ösztintelen) köszönő szavakra gondolok. Tényleges értékelésre, a szolgálat nyugtázására, az Isten iránti őszinte hálaadásra.”

Azt hiszem, a választások lezárul-tával igencsak aktuális lenne egy nagy, szívből jövő, az egész egyház felsőhajtását képviselő mondatot kimondani: *Kyrie eleison!*

Ahol megokosodik a kegyelem, ott a gonosz is összeszedi magát! Nem volt ilyen érzésünk az elmúlt hónapokban? Nem éreztük azt, hogy a kampány, a versengés, a másik legyőzése egyházi idegen? Nem éreztük azt, hogy furcsán – világi önkormányzatok módszerei szerint –, azaz a Szentírás lelkületétől igencsak távol zajlott az egyházi közélet? Nem éreztük azt, hogy zsinati döntéshozó rendszerünk enyhén szólva is furcsa dolgokat produkált? Hol voltak a megtapasztalt folyamatok attól a szellemtől, amelyet *Andorka Rudolf*, *Reuss András*, *Thurnay Béla*, *Győri József* vagy a most távozott *Koczor Miklós* képviselt? Nem a maguk „jogán”, hanem biblikus-evangélikus-keresztény meggyőző-désként?

Azt gondolom, a jelen választási gyakorlat egyetlen igazi előnye az, hogy az adott ciklus egyszer csak véget ér, és lehet(ne) újat kezdeni. Ebben az új kezdetben, új lelkületben és új stílusban reménykedve álljunk meg egy pillanatra, és ha rekviemet nem mondunk is, de egy percre gondoljunk a demokrácia áldozataira is.

A szerző evangélikus lelkész, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ igazgatója, az *Élet* rovatvezetője

Magyar–finn ébredési napok Bakonycsernyén

► Folytatás az 1. oldalról

Mottóként a szervezők a *Római levél* 1. fejezetének 12. versét választották: „Bátorodjunk meg egymás hite által.” Ennek jegyében zajlott a hétvége egész programja, amelyet – a „felébredtek” hagyományainak megfelelően – az igeorientáltság és az egyszerűség jellemezte. A templom mellett felállított sátrak alatt gyűltek össze a résztvevők az igei alkalmakra, az úgynevezett *seuratokra*. A fő témához kapcsolódó bibliai textusokat meghí-

vott előadók – többek között a bakonycsernyei gyülekezetben korábban szolgáló *Zászkaliczky Péter* nyugdíjas lelkész és *Bence Imre*, a Budai Egyházmegye esperese –, valamint a finn *Heikki Hurskainen* magyarázták. A tolmácsolás feladatát *Pap Kinga Marjatta*, egyházunk országos irodája ökömenikus és külügyi osztályának munkatársa látta el.

Szombaton este közös koncertet adott a házigazda közösség *Örömhír* kórusa és a nivalai gyülekezet ének-kara és fúvósszextette. A finn vendég

zenészek a vasárnap délelőtti istentiszteleteken is aktív szerepet vállaltak.

A sári evangélikus templomban augusztus 5-én délelőtt *Martti Viljanen* lelkész hirdette Isten ígését Róm 1,12 alapján. „A nyelvrokonságnál is erősebb kötelék közös evangélikus hitünk – emelte ki –, mert ezáltal sokkal inkább érezzük, hogy testvérei vagyunk egymásnak.”

A bakonycsernyei istentiszteleten *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szolgált.

– Aki felfedezi, hogy Isten munkálkodik az övétől eltérő környezetben, az övétől eltérő szokások, gyakorlatok között is, annak a figyelme előbb-utóbb a keretektől a lényeg felé, Isten munkája felé fordul. Mert valóban az a tapasztalatunk, hogy ő munkálkodik. Megragad és átforgat embereket. Elveszi a félelmet, megerősít és megújít. Átrendezi a belső fontossági sorrendünket, békecséggel ajándékoz meg. Még a reménytelenségben is távlatot, kapaszkodót kínál – fogalmazott prédikációjában az egyházkerület lelkészi vezetője.

A testvéri közösség építésén túl más pozitív tapasztalatokat is átéltek a résztvevők. Szarka István és felesége, *Éva* örömmel meséli, milyen jó hatása lett az alkalomnak a gyülekezetre.

– Voltak kétségeim, őszintén megmondom, azzal kapcsolatban, fog-e ez itt működni, át lehet-e ültetni Magyarországra az uborkaszegzon kellős közepén, amikor mindenki nyaral vagy arat – mondja a szervező lelkész. – De csoda történt velünk: nagyon sok segítőt kaptunk, mindenki átértette a feladat komolyságát, nagyságát. Felsorakozott a rendezvény mögött a gyü-

lekezet. Olyan összefogás volt, amelyet már régen nem tapasztaltam. Ez az egyik hozadéka. A másik pedig az

– és ez a lényeg –, hogy igehirdetéseket hallgathattunk, nem is akármilyeneket.

Lesz-e folytatás? Szarka Istvánék szeretnének hagyományt teremteni: az ébredési napok alatt gyűjtött kollektával is a következő találkozó létrejöttét akarják támogatni. Sőt, amint mondta, már néhány finn lelkész is jelezte, hogy szívesen csatlakozna a magyarországi ébredési napok közösségéhez.

■ ADÁMI MÁRIA

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

A finn–magyar ébredési napok összefoglaló üzenete olvasható így a meghívón és hetilapunkban, az *Evangélikus Életben* is: „Bátorodjunk meg egymás hite által!” Ez a célja ennek a találkozásnak. S ha ez megtörténik, akkor ez a találkozó bennünket tovább kísérelő áldása lesz.

Ezért az áldásért vágyakozik Pál apostol Rómába utazni. A római gyülekezetet nem Pál apostol alapította. Oda sok más helyről érkeztek keresztények, Jézus Krisztust megismert és őt követni kezdő emberek. Hiszen Róma a hatalmas Római Birodalom fővárosa volt, ahova sokan eljutottak. (...)

A találkozások célja és áldása ez: megbátorodni egymás hite által. Két évezrede Rómában, ma és holnap Súrón és Bakonycsernyén. A hitet kölcsönösen bátorító és erősítő találkozás után vágyott Pál apostol egykor, hitünket kölcsönösen bátorító és erősítő találkozás lehet ez a mostani alkalom is. És mint egykor, ma is csak abban a tudatban, hogy gyengék is erősíthetjük egymást.

(Részlet Zászkaliczky Péter igehirdetéséből)

FOTÓK: T. PINTÉR KÁROLY

Szarka István lelkész két, Finnországból most készülő fiatalot is bemutatott

Finnországban több ébredési mozgalom is létezik. Az ébredési ünnep az úgynevezett „felébredtek” (körttik) rendszeres alkalmak. A mozgalom tagjai minden nyáron összegyűlnek, hogy megemlékezzenek az ébredés kialakulásáról, és imádkozzanak közösségükért, illetve az egész népért.

A „felébredtek” mozgalomának legismertebb alakja *Paavo Ruotsalainen* (1777–1852), akit parasztprofétának is neveznek. Ma az evangélikus egyház keretében működő mozgalomhoz egyaránt tartoznak lelkészek és laikus egyháztagok. „Az a szimpatikus bennünk, hogy tényleg az egyházban vannak. Ők a saját maguk kegyességével az egyházat akarják szolgálalni” – fogalmaz Szarka István lelkész.

– Az idei Szélerőzsa találkozón Püspökfalat címmel beszélgetéssorozat zajlott, melynek keretében egyházunk három püspöke főzött és mesélt. Püspök úr, Ön hogyan fogadta a „gasztroevangélizáció” ötletét?

– Elég meghökkenítő próbálkozás volt. Bennünket, akiket fölkerétek, nyilván azért hozott egy kicsit zavarba, mert nem vagyunk konyhaművészek. Olyan területre hívtak ez a próbálkozás, ahol nem mozgunk annyira otthonosan. Eltűnődtem azon, hogy mi akart ez lenni. Ténylegesen a fakanálforgatásunkra, a ránk bízott üzenetre vagy valami másra kíváncsiak? Arra jutottam, hogy az ötletet szülő legerősebb elem a „vagy valami más” lehetett. Abba itt most ne menjünk bele, hogy ez jó-e, vagy sem.

A kezdeményezést felénk irányuló kérésként értelmeztem. A szervezők ezzel szerintem az életünk hivatalos szolgálaton túli részébe, annak emberi dimenziójába – ha úgy tesszük, az intim szféránkba – kopogtak be. Ez az igény feltételezhetően arra mutat rá, hogy a püspökökből látható kép egyoldalú. Sokan csak a médián keresztül vagy az emelkedett ünnepek ablakán át látják a püspököt. Lehet, hogy olyan képet látnak, mintha a püspöknek a lába nem is érne le a földre, mintha neki nem is lenne hétköznapi élete, mintha ő nem is ember lenne...

Ha ez így van, akkor a gasztroevangélizáció – a furcsasága ellenére – lényegre tapintó kezdeményezés volt. A félreértések elkerülése végett fontos tudatosítani, hogy a püspök, a lelkész is ember. Emberként végez egy bizonyos egyházi szolgálatot, és emberként tanúskodik Jézus Krisztusról. Emberként éli a mindennapi életét, amelyhez esetleg a fakanál is hozzá-

Aki válaszol: Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke

tartozik. Talán az sem baj, ha az is látszott, hogy a püspökök sem értenek mindenhez...

Ez a találkozás, ez a közös főzés segíthetett abban, hogy kitűnjék: az egyházi szolgálatok mindegyike – ezek közé tartozik természetesen a püspöki is – arról szól, hogy embereket megérint az Isten ígéje, és ezek az emberek az egyház életében valamelyik feladatkörben tanúskodnak arról, ami/aki megérintette őket. Tanúskodnak a rájuk bízott jó hírről, Krisztusról – miközben élik a hétköznapi életüket.

– Sok személyes, tréfás sztorit megosztott hallgatóival a Némethné Tóth Szilviával folytatott beszélgetésben. Úgy tűnt, hogy egy főzőműsorban is nagyon jól megállná a helyét. Milyen foglalkozást üzne, ha nem lenne lelkész, illetve püspök?

– Az eredeti szakmám számítástechnikai műszerész. Nem voltam humán beállítottságú, így az is meglepett, amikor az Úristen utolért... Utána nagy pályaválasztási ötleteim már nem voltak.

– A személyes történetek mellett komoly kérdések is felvetődtek. Így például a halálbüntetés létjogosultságának etikai problémája, amelynek a Pécsen megölt fiatal lány ügye adott szomorú aktualitást. Ezzel kapcsolatban némelyek felvetették, hogy talán vissza kellene állítani a halálbüntetést Magyarországon. Mi a véleménye erről?

– A halálbüntetéssel kapcsolatban az igazán komoly morális probléma az, hogy olyasmint venne el, amit mi nem tudunk adni. Az is tény, hogy az ószövetségi „szemet szemért, fogat

fogért, életet életért” elv alapján a Bibliában is van halálbüntetés. Ezt sem szabad elfelejteni.

Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy Jézus bizonyos történetekben a törvény szerint halált érdemlő bűnt elkövetett embereken is segít. Mint például a házasságtörő nő esetében, amikor azt mondja: „Aki bűntelen közületek, az vessen rá először követ.” Krisztus a saját életét adja oda, hogy a halálra méltó bűnös életet nyerjen. Nem azért jön, hogy a bűnösökkel leszámoljon, és a bűnösök életét megrovódítse, elvegye, hanem azért, hogy az élet lehetőségét számukra fölkinálja. Azt gondolom, hogy az életet ajándékozó Isten bennünket nem hatalmazott fel arra, hogy egymás életét kioltssuk, hanem azt bízta ránk, hogy védjük és oltalmazzuk!

Nyilvánvaló, hogy vannak háborzongató történetek, amelyek szintén ösztönöznek arra, hogy a gonosznak valamilyen módon – akár radikálisan is – útját álljuk. Ez a szándék teljesen érthető. A kérdés azonban az, hogy a halálbüntetéssel meg lehet-e állítani az erőszakot. A halálbüntetéssel azt az embert ki lehet iktatni, aki egy nagyon súlyos bűnt elkövetett, de hogy a gonoszságnak útját lehet-e vele állni, az kétséges.

Úgy tudom, hogy a régi világban, amikor még Magyarországon is kiszabtak halálbüntetést, formálisan a hóhérok is elítélték az ítélet végrehajtásakor elkövetett bűnért; majd feloldozták őket, és megbocsátottak nekik, miután „munkaköri kötelesegből” és „jogszerűen” tették, amit tettek...

Püspökfalat-kóstoló

ÉGTÁJOLÓ

A bűn és bűnös kérdéssel kapcsolatban talán még annyit érdemes lenne elmondani, hogy az emberek nagyon különbözően tudják megítélni adott esetben ugyanazt a személyt, amikor különböző helyzetben látják. Amikor valakit rabláncban bevisznek, mondjuk, egy orvosi vizsgálatra, akkor az eset tanúi felháborodnak az emberhez méltatlan helyzeten. Ha viszont az e helyzetben megsajnált elítéltről azt tudnák meg, hogy miért van rabláncban, talán még neki is ugranának...

Azt gondolom, hogy jelen van bennünk ez a kettősség: egy bizonyos helyzetben a bűnös úgy jelenik meg előttünk, mint egy szerencsétlen, összetört, elesett ember, aki a segítségünkre szorul vagy vár; a másik esetben pedig, amikor a gyalázatos tetteivel találkozunk, akkor azt mondjuk, hogy ezt nem lehet eltűrni, valamit mindenképpen tenni kellene.

Számomra a bibliai üzenetben és az evangélikus liturgiában is kedves és iránymutató, hogy Isten elítéli a bűnt, de megmenti a bűnöst. Az evangélium lényege az, hogy a bűnös megmentéséért Isten a legnagyobb energiákat mozgósítja. A keresztyén hitnek, a keresztyén misszióknak az elengedhetetéről szóló üzenet az egyik kulcsmomentuma.

– Van-e olyan szolgálata, amelyre ha visszagondol, még mindig megdobogtatja a szívét?

– Amikor életemben először kellett felmennem egy szószékre, az rémes volt! Mintha megbillent volna a templom, és elkezdett fogyni a levegő... Mert én alapvetően inkább

visszahúzó típus vagyok, és nem olyasvalaki, aki szívesen van reflektorfényben. Ilyen értelemben „jól megkaptam”. Nehéz volt megtanulnom, hogy mégis rendszeresen föl kell menni.

Pozitív emlékem sokféle van. Például nagyon megható élményeim vannak a Szélerőzshoz kötődően is. Én ebben a találkozásban azt szerettem nagyon, hogy bár sokfélék vagyunk, ugyanakkor kötetlenül vagyunk együtt. Nem szükséges egyformán gondolkodni ahhoz, hogy szeressük egymást. Vannak, akik a komolyabb, mások a lazább műfajokat kedvelik, de egymásra tudunk találni. Annak ellenére megéljük az összetartozást, hogy nem vagyunk egyformák.

Nekem ez nagyon fontos üzenet, és azt szeretném, ha az egész egyház számára is az lenne. Nagyon szeretném, ha ez a szemléletmód a kerületünkben, a közegyházban vagy mondjuk a zsinaton is meghonosodna...

■ A. M.

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

EtCetera Szarvason

▶ A Vízszínpadon koncertezett Pekka Simojoki és az EtCetera finn kórus július 26-án, csütörtökön este Szarvason. A gospel előtt a benkásoknak – vagyis a Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda diákjainak – álcázott ótemplomi kórus lepte meg a vendégeket két – egy angol és egy magyar nyelvű – dallal. Figyelemre méltó a fejlődés, amelyen a kiváló szólóénekesekkel fellépő, kevesebb mint egy éve működő együttes átment, de láthatólag van bennük tartalék. Reméljük, még sokszor halljuk őket.

Pekka Simojoki néhány évet Afrikában töltött, ahol szülei misszionáriusként dolgoztak. Tizenöt éves korában került Európába, két-három év múlva itt, éppen rocksztarambíciókat dédelgető ifjúként futott össze Istennel, és azóta együtt lógnak világszerte.

Az afrikai gyermekkor nem múlt el nyomtalanul, az ottani dallamok vissza-visszatérnek dalaikban, amelyeket angolul, finnül és afrikai nyelven adtak elő, de akár énekelhettek volna magyarul is, mert Pekka Simojoki kapásból mondott három olyan szót – *viszi-víz, kesz-kéz, szarvi-*

szarv –, amelyet ha nagyon akarunk, elfogadunk hasonlóknak, de kevés a mostanában elég ingatag lábakon álló finn–magyar rokonság bizonyítására.

Ezen az estén búcsúzott az EtCeterától az együttes basszusgitárosa. Pekka Simojoki meg is jegyezte, hogy ennél szebb helyet keresve sem találtak volna az alkalomnak.

■ BABÁK Z

Forrás: *newsag.hu*

Pekka Simojokival készült interjúnk a 12. oldalon

„Tengerre!”

Nyitott templom éjszakája Pusztaföldváron

▶ Az olimpia adta az ötödik nyitott templom éjszakájának témáját a Békés megyei Pusztaföldváron. Augusztus 3-án ugyanis az „Egy csapatban Jézussal” mondat jegyében nyitották ki a százéves templom kapuját a helyi gyülekezet tagjai, nem titkoltan missziói céllal.

A kezdőrúgást – a későbbi templomismereti tozó megfjejtői között kisorsolt focilabdával – Lázár Zsolt, a Nyugat-békési Egyházmegye espere végezte el. A helyi Búzavirág népdalkör istenes népénekeit követően a békéscsabai Zenebarát Felebarátok tartottak zenés bizonyoságtételt, melynek keretében virtuális hegymászásra hívták a gyülekezetet: műsorukban az Ő- és Újszövetség legfontosabb hegyeit mutatták be.

Az este fókuszában ez évben is könnyűzenés istentisztelet állt, amelyen az esperes (képiünkön) hirdette az ígét. Péter vizen járásának története apropóján az egyházmegye lelkesítő vezetője így lelkesített: „Jézus mind-

össze ennyit mondott a tizenkettőnek: Tengerre! És a tizenkettő elindult. Ha neked, testvérem, ma este vagy bármikor mások azt mondja a Megváltó, hogy indulni kell, akkor ne késlekedj, indulj!”

Az istentisztelet után rendező orgonakoncert volt az akkor már félhomályban úszó templomban. Németh Gabriella előadóművész a száz évvel ezelőtt született Túrmezei Erzsébet evangélikus költőnő egyes egyházi ünnepekre, időszakokra írt verseiből adott elő, a versek között pedig Alföldi Csaba békéscsabai orgonaművész Zachov

és Pachelbel korárelőjátékaiból és -variációiból játszott.

Mindeközben számos játék, a templomtoronyban sportfotók felhasználásával kialakított meditációs ösvény és Somogyvári Imre bonyhádi gyülekezeti felügyelő gyűjteményéből válogatott bélyegkiállítás várta az érdeklődőket.

A programot késő este közös gyertyafényes éneklés zárta.

■ -ó -ő -a

FOTÓ: LÁSZLÓ JENŐ CSABA

KÖSZÖNET AZ ÖSSZEFOGÁSÉRT!

Te meddig mennél el egy pohár vízért?

Az Ökumenikus Segélyszervezet figyelemfelhívó és adománygyűjtő kampánya

▶ Az afrikai gyermekek világnapján, június 16-án indított adománygyűjtést az Ökumenikus Segélyszervezet az 1353-as adományvonalon déli etiópiai családok és gyermekek támogatására. A gyűjtés másfél hónapja alatt több mint harmincezer, egyenként kétszázötven forintot „érő” telefonhívás érkezett az adományvonalra. Ez mintegy hét és fél millió forint támogatást jelent. További egymillió forint érkezett a segélyszervezet támogatói körétől. A segélyszervezet a most összegyűjtött adományt is az ivóvízbiztonság fejlesztésére és az iskolás gyermekek támogatására fogja fordítani.

Az Ökumenikus Segélyszervezet egy éve van jelen a déli etióp térségben (Gayo településen), ahol mára megtisztított egy több ezer embernek és több ezer állatnak éltető vizet adó kutat (úgynevezett *ellát*), tanszeradományokkal látta el a helyi iskolát, továbbá több alkalommal és formában biztosított hónapokon át munkát a helyi lakosoknak. Ez év júniusában Kovács Kokó István jószolgálati nagykövet személyesen is csatlakozott a segélyprogramhoz, amikor Gayóba utazva a médián keresztül hívta fel a figyelmet a segítség szükségességére.

Szemléletformálás köztéren

A Magyarországon indított adománygyűjtő kampányhoz kapcsolódott a *Te meddig mennél el egy pohár vízért?* című figyelemfelhívó akció is, melynek keretében a segélyszervezet egy futópaddal jelent meg Budapest és az ország több pontján. A rendező környezetben megjelenő sporteszköz segítségével kívánta szemléltetni, hogy egy déli etióp lány, asszony napi tíz-tizenöt kilométert is megtesz gyalog, húsz liter vízzel a hátán, hogy a családjának legyen aznap vize.

Mindhárom helyszínen egymást váltották az önkéntes vízfordók, így pár nap alatt több mint ötszáz gyalogoltak a futópadon. A résztvevőkről gyaloglás közben fénykép készült, melyet a segélyszervezet Facebook-oldaláról megosztva még többekhez juthatott el az adománygyűjtés híre.

Facebook-üzenetek

A legnagyobb közösségi oldal a gyaloglós akció mellett is kiemelt szerepet kapott a kampányban: a Kokóék afrikai útjáról és az adománygyűjtő kampány további eseményeiről tudósító, folyamatosan frissülő facebook.hu/segelyszervezet oldal üzenetei közel félmillió emberhez jutottak el.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet köszönetet mond minden adományozónak, önkéntesnek, együttműködő partnernek és a média képviselőinek. Köszönet mindazoknak, akik az afrikai segélyprogram folytatásáért indított adomány-

gyűjtés felhívását meghallották, és támogatásukkal hozzájárultak a szegénységben élő, súlyos napi gondokkal küzdő embertársaink életkörülményeinek javításához.

▶ MAGYAR ÖKUMENIKUS SEGÉLYSZERVEZET

Összegzés dióhéjban

- Több mint 30 ezer telefonhívás = 7,5 millió forint
- További több mint 1 millió forintos adomány a támogatói körtől
- Több mint 500 önkéntes csatlakozó a futópados akcióhoz
  - az Akváriumnál
  - a Zöld Pardonban
  - a Szélrózsa 9. országos evangélikus találkozón
- Facebook
  - 320 új közösségi tag
  - 450 ezer megtekintés
  - 2000 megosztás

HIRDETÉS

DIGITALSTAND

www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu

Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Állás pályázat – kőszegi szakképző iskola

A kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium (9730 Kőszeg, Árpád tér 1.) pályázatot hirdet *matematika-fizika* vagy *fizika-bármely szakos* középiskolai tanári állás betöltésére, határozott időtartamra. Szolgálati lakást igény esetén biztosítunk. Jelentkezni fényképes szakmai önéletrajzzal és oklevélmással az iskola igazgatójánál lehet augusztus 17-éig. Tel.: 94/562-110, e-mail: igazgato@teki.sulinet.hu.

Állás pályázat – fasori gimnázium

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium (1071 Budapest, Városligeti fasor 17–21.) *egyetemi végzettségű férfi testnevelő tanár* jelentkezését várja.

A pályázathoz csatolni kell:

- önéletrajzot,
  - végzettséget igazoló okiratot, diplomamásolatot.
- Lelkészi ajánlás a pályázat elbírálásánál előnyt jelent. Csak a pályázatok alapján alkalmazásra elfogadott jelölteket hívjuk be beszélgetésre.

A pályázatot kérjük augusztus 21-éig a hajdo.akos@gmail.com címre küldeni.

Az állás elfoglalásának ideje: 2012. augusztus 27.

XXIII. NEMZETKÖZI ÖKUMENIKUS SZABADEGYETEM

Költson: pénzt vagy életet?

► **Hitel, kölcsön, tartozás, adósság – ha ezeket a kifejezéseket halljuk, persze hogy a pénz és a gazdasági válság jut elsőként eszünkbe. De mi dolga a közgazdaságtannal az ökumenikus szabadegyetemnek? Nagyon is sok, mert az anyagi viszonyok tovagyűrűző hatásai át- meg át- szövik az életünket, s ha nem figyelünk az összefüggésekre, a hiány sokkal súlyosabb lehet annál, mint amit számokkal ki lehet fejezni... A nyíregyházi Luther Márton Kollégiumban összesereglett erdélyi és anyaországi fiatalok számára az előadások, szemináriumi foglalkozások, kiscsoportos beszélgetések és készségfejlesztő alkalmak nyomán nyilvánvaló, hogy vannak erkölcsi és történelmi adósságaink is, és tartozunk mosollyal, könnyel, részvétellel egyaránt.**

A Nyíregyházán vasárnap zárult nemzetközi ökumenikus szabadegyetem az egykori tiszadobi gyermekvárosban rendezett nyári táborok „jogutódja”. A rendszerváltás idején a határon túli és anyaországi keresztény fiatalok találkozási alkalmának szánták a szervezők, s bár két évtized múltán kényszerűségből új helyszínt és formát kellett találniuk a rendezvénynek, megőrizték hagyományait. Az egyhetes programsor középpontjában egy-egy téma áll – idén az adósság –, melyet közgazdasági, erkölcsi, történelmi, társadalmi, teológiai szempontból is vizsgáltak.

– Miközben a pénz és a fogyasztás körül forog a világ, tudnunk kell, hogy a Krisztustól kapott szabadság vezet el bennünket oda, hogy ne legyünk az anyagi javak foglyai. Küzdelmes, fáradtságos, de meg kell tanítanunk a fiatalokat arra, hogy eszköznek tekintsék mindazt, amit a Jóisten e tekintetben adott, ez az egyedüli esélyük, hogy ne legyenek rabszolgái ennek az életstílusnak – magyarázza

bőzni vágyást és a valahová tartozás érzését...

– Mi a luxus, mi a nyomor? Mindannyian azt hisszük, hogy tudjuk, mert van valamilyen fogalmunk róla. A legtöbb ember azonban sem egyiket, sem másikat nem látta még közelről – mutat rá *Kuti Klára*, aki azt tartja fontosnak, hogy a fiataloknak pontos fogalmaik legyenek az őket körülvevő jelenségekről, és municiót kapjanak ahhoz, hogy problémáikon úrrá legyenek. Az előző generációk receptjei ugyanis nem biztos, hogy ma is érvényesek, épp ebből táplálkozik folytonos bizonytalanságunk.

– „A Biblia az összes kérdésedre megadja a választ”, mondom magabiztosan a gyerekeknek, de ez nem jelenti azt, hogy mindig könnyű lesz rá találni! A fiatalok próbálják megérteni a hétköznapi világot, próbálnak eligazodni benne, és ehhez tudni kell, hogy mit mond a tudomány: a közgazdaságtan, a történelem, a szociológia, az antropológia... Nem vonulhatunk ki a világból, nekünk eb-

akiket szeretek! De önmagammal szemben is van tartozásom azért, amit megtehettem volna, de kitértém.

A nagyváradi katolikus lány református barátaival tavaly jött először az ökumenikus szabadegyetemre, de idén már a szervezésbe is bekapcsolódott. Ahogyan munkatársnak számított *Holzman Gergő* is, aki nyolc éve diákként a székhelyi csapatával tartott, azóta már mérnökként a szabadságát igazítja a rendezvényhez:

– Fontos a téma is, amiről szó van, de nekem ugyanolyan fontosak azok az emberek, akikkel évről évre itt találkozom. Nagyon különbözőek, valami mégis összeköti őket, és olyan közeget teremt, amely engem valósággal feltölt a következő alkalomig. A dolgok egészen más megvilágításba kerülnek, ha megvitatjuk őket, mint ha csak magam elmélkednék róluk.

Idén mintegy ötven résztvevője volt a Luther Márton Kollégiumban szervezett programnak, ez lényegesen kevesebb, mint a tiszadobi időkben megszokott volt. Hogy ebben a pénzhíányban is szerepe van, azt Laborczi Géza sem cáfolja, de ezúttal sem az anyagiakban látja a valódi választ:

– Elvesztettük a vajdasági kapcsolatot, mert az ottani lelkész nyugdíjba vonult, vagy a kárpátaljai, mert a técsői tanár megbetegedett... De kevesebben vagyunk azért is, mert például a kökösi csoportunkat – lelkészével együtt – otthon tartotta egyikük esküvője, pedig kamaszkor óta járnak ide. Ezek véletlen

Kettős elismerés
Novotny Zoltánnak

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) és a Nemzetközi Sportújságíró-szövetség (AIPS) elismerését vehette át augusztus 2-án Londonban *Novotny Zoltán*, a Protestáns Újságírók Szövetségének (Prúsz) elnöke.

A NOB és az AIPS azoknak az újságíróknak a munkáját díjazta, akik tíz vagy annál több ötkarikás ese-

ményről tudósítottak. Az MTVA olimpiai stábjának tagja, az ismert rádiós az olimpiai fátyla másolatát kapta emlékül. A Magyarországi Evangélikus Egyház sajtóbizottságának elnöki tisztségét is betöltő Novotny Zoltán az 1968-as mexikói játékokról tudósított először, azóta tizenkét olimpián vett részt.

► Forrás: MTI

Jelentkezőket vár
a roma szakkollégium
Nyíregyházán

A nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégiumba – felekezeti hovatartozástól függetlenül – olyan fiatalok jelentkezhetnek, akik szeptembertől a Nyíregyházi Főiskolán vagy a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karán tanulnak (szeptemberben kezdik vagy már folytatják tanulmányaikat). Elsősorban olyan cigány fiatalokat várnak, akik azonosulni tudnak az intézmény keresztény értékrendjével, céljaival.

Mint arról már beszámoltunk, a négy hazai történelmi egyház képviselői, valamint a kormány képviseletében a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkára tavaly márciusban állapotodott meg a *Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat* létrehozásáról. A Magyarországi Evangélikus Egyház ennek alapján Nyíregyházán indította el a romák integrációját szolgáló műhelyét.

A második tanévét kezdő Evangélikus Roma Szakkollégium célja, hogy hozzájáruljon a közéleti feladatvállalás iránt elkötelezett, aktív társadalmi párbeszédet folytató, sikeres cigány értelmiségiek formálásához, akik a szakmai kiválóságot ötvözik a társadalmi és szociális kérdések iránti érzékenységgel.

A nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégiumba augusztus 15-éig lehet jelentkezni az *evromszak@gmail.com* e-mail vagy a *4400 Nyíregyháza, Kassa köz 3.* postacímre küldött pályázattal. A pályázóktól a fényképes önéletrajzon és a kézzel írott motivációs levélben kívül egy dolgozatot is várnak. A másfél-két oldalas írásnak arról kell szólnia, hogy a jelentkezőnek mit jelent kereszténynek lenni, vagy mit jelent a főiskolai lét, vagy mit jelent számára a származása. Csatolni kell ezenkívül a felsőoktatásba való felvételt igazoló értesítést vagy a leckeönyv másolatát, a szociális rászorultság igazolását, valamint a lelkészi ajánlást.

A felvételi eljárás első részében a beküldött pályázatokat értékeli a felvételi bizottság, majd augusztus 27-én szóbeli meghallgatást is tart. A roma szakkollégiumban ebben a tanévben is húsz hallgatót kaphat elhelyezést.

Felújítják a nyíregyházi
evangélikus általános iskolát

Felújítják a nyílászárókat, korszerűsítik a fűtést és kicserélik a lámpatesteket Nyíregyházán, az evangélikus általános iskolában. Az 1893-ban épült műemlék épület energetikai felújítása több mint száztízmillió forintból, az Európai Unió támogatásával valósulhat meg. A korszerűsítéstől az intézmény legalább harmincszázalékos energiamegtakarítást vár.

Tavaly a falak vízszigetelését és az épület homlokzatának részleges felújítását végezték el, idén áprilisban

pedig elkezdték az épület energetikai rekonstrukcióját.

A földszinti aula és az emeleti díszterem hatalmas ablakait és ajtóit restaurátorok állítják helyre, de a többi nyílászárót is kicserélik. Modernizálják a fűtést, új gázkazánt helyeznek el a főépület alatt, felújítják az elektromos vezetékeket, szigetelik a padlásfödémeket, és csaknem háromszázhatvan lámpatestet cserélnek ki.

► Forrás: infoNyíregyháza.hu

„Nem vonulhatunk ki a világból, nekünk ebben a világban kell tudnunk megtalálni a krisztusi választ”

Laborczi Géza, a szabadegyetem lelkészi vezetője, akivel épp *Kuti Klára Luxusnyomor* című előadása után beszélgetünk.

A Pécsi Tudományegyetemen oktató kultúranropológus előadásából azt is megérthették a hallgatóság soraiban ülő tizen-huszoneves fiatalok, hogy sóvárgásuk a márkás ruhadarabokért vagy a legújabb elektronikus kütyükért egy töről fakad az előző évszázadok nincstelen paraszti társadalmának a díszes népviselet iránti, olthatatlan vágyával. Igaz, hogy míg a rámás csizma egy életen át kitarthat, a mai fiatalokat úzi a divat, mely egyszerre szolgálja a külön-

ben a világban kell tudnunk megtalálni a krisztusi választ.

A *Teréz* anya munkásságát bemutató film, *Balavány György* újságíró erkölcsi adósságainkat taglaló előadása, a demokráciáról és szolidaritásról szóló szemináriumi beszélgetések vagy épp *Csatlós Lóránt* nagyváradi színművész drámapedagógiai foglalkozásai mind ebbe az irányba vittek, s hogy nem hatástalanul, azt *Fekete Ágnes* rögtön igazolja, amikor arról kérdezem, milyen gondolat fészkelte be magát a fejébe a Nyíregyházán töltött egy hét alatt:

– Hogy mennyi adósságom van azokkal szemben, akik szeretnek, és

halmozódások. Tény ugyanakkor, hogy manapság nem ugyanazt jelenti a Kárpát-medencei magyar fiatalok találkozásának lehetősége, mint huszonhárom évvel ezelőtt. Ma már úgy gondoljuk, hogy a konfirmandus korosztály nevelése legyen inkább a gyülekezetek ügye, a mi rendezvényünket pedig inkább a nagyobb gimnazistáknak, illetve egyetemistáknak szánjuk, hogy ez egy új típusú keresztény értelmiség formálódásának az alkalmá legyen. Többretegű témánk apropót adnak arra, hogy a szabadegyetemen kereszténységünk lényegéről beszélhessünk.

■ – VESZPRÉMI –

Vihar Tihanyban

FOTO: KGYTHU

És mégis megszólal a pálca...

Medveczky Ádám és Simon Erika beszélgetőkönnyvéről

▶ Archív pillanat a képernyőről: évtizedek óta ismerős kép egy ország emlékeztetőben. A *Himnusz* régi-régi képfelvételein hányszor láttuk szilveszter éjjel vagy más ünnepi pillanatban, ahogy a zene csúcspontján az ifjú muzikus, ütőhangszeres zenész, Medveczky Ádám épp megzendíti erős ütessel, mélyről fakadt szívdobbanással az üstdobot: „Megbühödté már e nép...” Tíz esztendőn át muzikált szimfonikus zenekarban, s kellő tapasztalatot gyűjtve alig megkezdett karmesteri pályáján, hatalmas sikert aratott: *Kobajasi Kenicsirő* társaságában ünnepelethettük a Magyar Televízió 1974. évi nemzetközi karmesterversenyének gálaestjén mint a második díj nyertesét.

Örülök, hogy nemrég az Operaház Székely Bertalan-termében – Simon Erika vele készített beszélgetőkönnyvéről – a *Himnusz* régi-régi képfelvételein hányszor láttuk szilveszter éjjel vagy más ünnepi pillanatban, ahogy a zene csúcspontján az ifjú muzikus, ütőhangszeres zenész, Medveczky Ádám épp megzendíti erős ütessel, mélyről fakadt szívdobbanással az üstdobot: „Megbühödté már e nép...” Tíz esztendőn át muzikált szimfonikus zenekarban, s kellő tapasztalatot gyűjtve alig megkezdett karmesteri pályáján, hatalmas sikert aratott: *Kobajasi Kenicsirő* társaságában ünnepelethettük a Magyar Televízió 1974. évi nemzetközi karmesterversenyének gálaestjén mint a második díj nyertesét.

Örülök, hogy nemrég az Operaház Székely Bertalan-termében – Simon Erika vele készített beszélgetőkönnyvéről – a *Himnusz* régi-régi képfelvételein hányszor láttuk szilveszter éjjel vagy más ünnepi pillanatban, ahogy a zene csúcspontján az ifjú muzikus, ütőhangszeres zenész, Medveczky Ádám épp megzendíti erős ütessel, mélyről fakadt szívdobbanással az üstdobot: „Megbühödté már e nép...” Tíz esztendőn át muzikált szimfonikus zenekarban, s kellő tapasztalatot gyűjtve alig megkezdett karmesteri pályáján, hatalmas sikert aratott: *Kobajasi Kenicsirő* társaságában ünnepelethettük a Magyar Televízió 1974. évi nemzetközi karmesterversenyének gálaestjén mint a második díj nyertesét.

Örülök, hogy nemrég az Operaház Székely Bertalan-termében – Simon Erika vele készített beszélgetőkönnyvéről – a *Himnusz* régi-régi képfelvételein hányszor láttuk szilveszter éjjel vagy más ünnepi pillanatban, ahogy a zene csúcspontján az ifjú muzikus, ütőhangszeres zenész, Medveczky Ádám épp megzendíti erős ütessel, mélyről fakadt szívdobbanással az üstdobot: „Megbühödté már e nép...” Tíz esztendőn át muzikált szimfonikus zenekarban, s kellő tapasztalatot gyűjtve alig megkezdett karmesteri pályáján, hatalmas sikert aratott: *Kobajasi Kenicsirő* társaságában ünnepelethettük a Magyar Televízió 1974. évi nemzetközi karmesterversenyének gálaestjén mint a második díj nyertesét.

Örülök, hogy nemrég az Operaház Székely Bertalan-termében – Simon Erika vele készített beszélgetőkönnyvéről – a *Himnusz* régi-régi képfelvételein hányszor láttuk szilveszter éjjel vagy más ünnepi pillanatban, ahogy a zene csúcspontján az ifjú muzikus, ütőhangszeres zenész, Medveczky Ádám épp megzendíti erős ütessel, mélyről fakadt szívdobbanással az üstdobot: „Megbühödté már e nép...” Tíz esztendőn át muzikált szimfonikus zenekarban, s kellő tapasztalatot gyűjtve alig megkezdett karmesteri pályáján, hatalmas sikert aratott: *Kobajasi Kenicsirő* társaságában ünnepelethettük a Magyar Televízió 1974. évi nemzetközi karmesterversenyének gálaestjén mint a második díj nyertesét.

Örülök, hogy nemrég az Operaház Székely Bertalan-termében – Simon Erika vele készített beszélgetőkönnyvéről – a *Himnusz* régi-régi képfelvételein hányszor láttuk szilveszter éjjel vagy más ünnepi pillanatban, ahogy a zene csúcspontján az ifjú muzikus, ütőhangszeres zenész, Medveczky Ádám épp megzendíti erős ütessel, mélyről fakadt szívdobbanással az üstdobot: „Megbühödté már e nép...” Tíz esztendőn át muzikált szimfonikus zenekarban, s kellő tapasztalatot gyűjtve alig megkezdett karmesteri pályáján, hatalmas sikert aratott: *Kobajasi Kenicsirő* társaságában ünnepelethettük a Magyar Televízió 1974. évi nemzetközi karmesterversenyének gálaestjén mint a második díj nyertesét.

Dedikálás a könyvhéten

tőtársa volt a remek muzikusnak, s ezt a Medveczky-koncertek, -opera-vezénylések hallgatói öröme tette hitelessé. Nem is oly rég Wagner (*A nürnbergi mesterdalnokok*), Mozart (*Don Giovanni*) és Beethoven (*VII. szimfónia*) vagy Debussy (*A tenger*) vezénylése beszédes, szavak nélküli nyilatkozata volt már a karmesternek. A prózai beszélgetés kommentárjai ezekből az élményekből fakadtak.

A Kairosz Kiadó híressé vált *Miért hiszek?* sorozatának új darabja e kötet: Medveczky Ádám esetében a hit adta a beszélgetés alaptémáit. S ezek egyúttal magától értetődő módon voltak zeneiek is. Ismét csak Medveczkyt idézve: „A hit és a zene számomra szétválaszthatatlan. Ahogy színre lépett az emberiség, a hitét is zenével fejezte ki. Istent dallal kell dicsérni: közismert Dávid királytól is, hogy zenével kell dicsérni az Urat. A *Laudate* csak zenére vonatkozhat, ahogy minden nagy *Te Deum* is hitből indul ki, a Jóistennek való dicséret.”

A karmester és Simon Erika beszélgetésének első lapjain már kiderül, hogy Medveczky Ádám az Operaházban nőtt fel. Hiszen édesanyja munkahelye volt az Operaház, legendás hírű korrepetitorként, zongoraművészként dolgozott ott. Öröme e sorok írójának, hogy fiatal rádiósként még együtt dolgozhatott *Érsek Máriával*. Az óvodás Medveczky Ádám ott üldöngött, játszott valamelyik páholyban vagy a nézőtér széksorai közt. Egyszer a folyosón egy hórihorgas úrral találta szembe magát. Az lehajolt, és megsimogatta. A világhírű karmester, Otto Klemperer volt...

■ CZIGÁNY GYÖRGY

És mégis megszólal a pálca – Medveczky Ádámmal beszélget Simon Erika. Kairosz Kiadó, Budapest, 2012. Ára 1500 forint.

Jekyll és Hyde

„Vérbő” musicalthriller két részben

▶ Az emberben lakozó kettősséget színpadra vivő darabhoz már sok évvel ezelőtt volt szerencsém a Thália Színházban. A téma, úgy tűnik, igen kapós, hiszen többek között 2007-ben – a Budapesti Nyári Fesztivál alkalmával – a Margitszigeti Szabadtéri Színpad is műsorára tűzte. A múlt hónap elején a Szegedi Szabadtéri Játékok nyitó előadásának nézőit igyekezett meggyőzni: méltán kerül elő újra és újra ez a Robert Louis Stevenson novellája ihlette musical. De miről is szól tulajdonképp?

A 19. század vége felé járunk. Jekyll, a tehetséges angol elmeorvos minden vágya, hogy megtalálja az elmebetegség gyógymódját. Egy nap zseniális ötlete támad. Kifejleszt egy szérumot, amely – feltételezése szerint – el tudja választani az emberben a jót a rossztól. A kórházi tesztület azonban nem engedélyezi, hogy az intézmény egyik betege legyen a kísérleti alany. Dr. Henry Jekyll elkecsereedik, de nem hagyja annyiban. Úgy dönt: saját magát veti alá a kísérletnek. Balszerencséjére azonban az Edward Hyde-ként bemutatkozó „rossz énjé” kerekedik felül egyre gyakrabban. Vér borítja el London utcáit, mindenki értetlenül áll a – főként a kórház vezetőségét „érintő” – gyilkosságok előtt. Egyedül dr. Henry Jekyll sejtí, mi történhetett... A végső katasztrófa, az ördögi én teljes diadalának elkerülésében csak reménykedni lehet...

A színpadi adaptáció ugyan erősen át van szöve romantikával, ám szerencsére itt sem ezen van a hangsúly, hanem az emberben lakozó kettősségen. Ettől marad a darab – keresztény néző számára is – mindvégig érdekes.

Mind a közzínházi, mind a szabadtéri előadásokat a *Musical Színház* társulata játssza. Az évek során alig cserélődtek a főszereplők, ám kétségkívül Molnár László viszi a hátán a produkciót. A címszereplő egyben az előadás rendezője is. Feltehetjük tehát a kérdést, vajon a színész-

rendező elméje mennyire maradhatott ép e munkafolyamat során. Hiszen valljuk be, instrukciókkal ellátni saját magát mint főszereplőt, aki ráadásul nem is egy, hanem két személy... nos, nem mindennapi kihívás, ám a végkifejletet ismerve a „kezelés” sikeresnek mondható.

Díszlettervezőként a színházkedvelő közönség által jól ismert *Kentaur* (alias *Erkel László*) jegyzi a produkciót, akinek legutóbbi kiemelkedő munkája, a Magyar Színházban futó *Vámpírok bálja* ősztől ismét látható. Ezzel együtt nem sok esélyt adtam neki, amikor hírt vettem, hogy a *Jekyll* a szegedi Dóm téren próbálkozik. A Margitszigeti Szabadtéri Színpad hatalmas terében ugyanis a közzínházból átémelt díszletek egyszerűen elvesztek – a szereplőkkel együtt. Így sajnos szinte élvezhetetlenné vált az előadás, mi több, a történet is szinte követhetetlen lett.

A szegedi színpadképet megpillantva azonban azonnal éreztem, ezzel itt nem lesz gond. Minden díszletem kiválóan „teljesített”, a játékok behatároló gerendák kitöltötték az egész teret. Nagy újításnak tekinthetők a fénytechnikai megoldások is. Ezek segítségével varázsszóként élénk a londoni városképet, a későbbiekben pedig a szí-

nek változtatásával tették még kifejezőbbé a jó és a rossz harcát.

Jekyll menyasszonyát az a *Tunyogi Bernadett* alakította, akivel a szabadtéri közönsége az 1990-es évek közepén már találkozhatott a *Valahol Európában* női főszereplőjeként. A korábbi Jekyll-produkciókban nyújtott alakításához képest játéka sokkal-sokkal érettebbé vált, és énektechnikája is sokat fejlődött.

Janza Kata egy éjjeli mulató madámját alakítja. (Lucy, a feslett nőszemély dédelgetett álma, hogy egy napon Jekyll viszonzozza érzelmeit, így biztosítva számára egy jobb élet lehetőségét.) A színésznő a Dóm téren először az *Elisabeth* musical címszereplőjeként lépett a publikum elé, szintén a kilencvenes évek derekán. Róla is bátran kijelenthetjük, hogy azóta is csak szárnyal. Hangja remekül passzol a karakteréhez, s mivel használni is jól tudja, páratlanul formálja meg a nőt, aki ha kell, kemény, ám mikor senki sem látja, gyenge és esendő.

Eltekintve attól a dramaturgiai problémától, hogy az első felvonás kissé talán hosszúra sikeredett, a rendezést illetően nem vettünk észre szembevetendő hibát vagy hiányosságot. Borzongásban mindenesetre nem volt hiány... Zenes darabról lévén azonban szó szinte elvárás, hogy a dalok között legyen néhány olyan, amelyet még hazafelé is dúdolhatunk. Ilyen például Jekyll nagy dala, az *Eljött az óra* című is, melyben a főhős megfogalmazza vágyait.

A Molnár László által bravúrosan közvetített érzelmeket mindenki magáénak érezheti, hiszen mindannyiunk átélte már olyan élethelyzetet, amelyben tudta: itt az idő, lépni kell... A musicalekre jellemzően többször felcsendül a főszereplőket „előhívó” motívum, de ez nem válik unalmassá.

Kétségkívül a két hölgy – Lucy és Emma, a feleség – duettje a darab másik nagy slágere. A tömegjelentekben elhangzó nóták mozgalmassá, látványos színpadképekben csendülnek fel.

Mindent összevetve a szegedi előadások nézői emlékeztetes estét tudhatnak magukénak.

Akinek nem sikerült eljutnia Szegedre, annak sem kell szomorkodnia, hiszen a társulat produkciója nyitó előadasként kapott helyet a Győri Nemzeti Színház jövő évadjának repertoárjában.

Akkor is érdemes ellátogatni szeptemberben a „folyók városába”, ha a musicalirodalom egyik kiemelkedő darabjának láttán nemcsak szórakozni szeretnénk, hanem egyúttal elmélkedni is az emberi lélek kettősségéről. Közvetlen bibliai utalások ugyan nincsenek a darabban, de ha tudjuk, hogy a színpadi mű alapjául szolgáló novella szerzőjére, Robert Louis Stevensonra felettébb nagy hatással volt lelkész nagyapja (és még inkább „radikálisan református” nevelője), aligha lehet kétségünk afelől, hogy a jó és a rossz – egyazon emberben zajló – harcára transzcendens összefüggések irányíthatták a „kincses szigetet” haláláig kereső író figyelmét.

■ HORVÁTH FRUZSINA

Jekyll és Hyde. Musical R. L. Stevenson Dr. Jekyll és Mr. Hyde különös esete című novellája alapján. Zene: Frank Wildhorn. Szövegkönyv, dalszövegek: Leslie Bricusse. Fordította: Valla Attila. Rendező: Molnár László. – Szegedi Szabadtéri Játékok, 2012. július 6., 7., 8.

Az énekeskönyv – a reformáció ajándéka

► „Énekeljete az Úrnak új éneket, vígan énekelj az Úrnak, te egész föld! Mert Isten örvendező szívűekké tett szeretett Fia által, akít odaadott érettünk, hogy megszabadítson a büntől, haláltól és az ördögtől. Aki ezt valóban hiszi, nem tehet mást, mint hogy erről vidáman, örvendező lélekkel énekel és beszél, azért, hogy mások is meghallják, és ők is (Jézushoz) jöjjenek. (...) Ezért jól tesz a könyvnyomtatók, hogy szorgalmasan nyomtatják a jó énekeket, és sokféle külső díszítés által is vonzóbbakká teszik azokat az emberek számára, hogy a hitnek erre az öröme buzdítsák őket, hogy szívesen énekeljenek.” (Luther Márton)

■ BENKÓ TÍMEA

Ma már általában minden evangélikus családban van énekeskönyv, vagy akár személyes tulajdonunknak is mondhatjuk családon belül *Evangélikus énekeskönyvünk* egy példányát, melyhez különböző módon jutottunk. Van, aki konfirmációjakor kapta, másokat házasságkötésük alkalmával ajándékozott meg vele a szertartást végző lelkész. Sokan vagyunk, akik családi hagyatékaként féltve őrizzük szüleink vagy nagyszüleink megkopott példányát.

Igen, az énekeskönyv az evangélikus otthon elengedhetetlen tartozéka. Pár évvel ezelőtt vasárnap reggelente még mindenki magával vitte az istentiszteletre sajátját. Ma már templomaink padjain általában elegendő példány várja az istentiszteletre érkezőket. És ezt is megszoktuk, pedig egykor nagy kincs volt egy-egy énekeskönyv. Arról pedig szinte teljesen elfelejtkeztünk, hogy az énekeskönyv a reformáció ajándéka, „találmánya”.

Az énekeskönyvek története a reformációval, egészen pontosan az előreformáció időszakával kezdődik, amikor a cseh testvérek közössége megjelentette az első nyomtatott énekeskönyvet (1505). A reformáció előtt a gyülekezeti éneklés háttérbe szorult a szertartást végző papok és a liturgikus kórusok (*scholák*) énekszolgálatával. Azonban a reformátorok – így Luther Márton is – a hívek lelki nevelésében fontos

eszköznek tekintették az éneket, másrészt nagyon lényegesnek tartották, hogy a gyülekezet imádsággal és énekléssel kapcsolódjon be a liturgiába, ne csak külső szemlélője legyen.

Luther nemcsak elvileg fogalmazta meg ezt az akkor merész gondolatot, hanem az énekszerzőket új énekek írására buzdította, és ő maga is több ének szerzője.

Ezek az új énekek előbb lapokra nyomtatva terjedtek az olvasni tudó lakosság körében, majd hamarosan – 1524 januárjában – Nürnbergben megjelent az első evangélikus énekeskönyv, az *Achtliederbuch*, mely nyolc éneket tartalmazott. Közülük négy Luther-ének: *Jer; örvendjünk, keresztények; Bűnösök hozzád kiáltunk; Oh, Úr Isten, tekints hozzánk; Szívemben szól a balgatag.*

E kötet címlapja szerint az énekeket templomi éneklésre szánták, szövegük tartalma pedig Isten igéjéhez

igazodva a Szentírásból vétezték. Ezt igazolja az a táblázat is, melyet az énekeskönyv három énekéhez csatoltak, s amelyben az énekszövegek alapjául szolgáló bibliai idézeteket tüntették fel.

Ugyancsak 1524-ben jelent meg Wittenbergben *Johann Walternak*, Luther munkatársának az énekeskönyve (*Geistlich Gesangbüchlein*), amely egyben elsőként közölt többszámú kottákat, s amelyhez Luther maga írt előszót. Ugyanebben az évben látott napvilágot – egyszerűen két kiadónál – az *Erfurti Enchiridion* című énekeskönyv, mely már tizenhét Luther-éneket közölt.

A 16. században gyors egymásutánban jelentek meg különféle énekeskönyvek, és fokozatosan kialakult a mára sajátosan evangélikus énekeskönyvként ismert forma: a gyülekezeti énekek mellett megtaláljuk benne a családi áhítathoz segítséget nyújtó szövegeket (áhitatok menetét, imádságokat), Luther *Kis kátéját* és a hitvallásokat is.

A magyar evangélikusok első énekeskönyve *Gálszécsi István* nevéhez fűződik. Több 16. századi énekeskönyv mellett azonban a legjelentősebb az *Ács Mihály* által szerkesztett *Zengedező mennyei kar* (Lőcse, 1696), majd annak sok énekkel, a

százötven genfi zsoltárral és különböző – nagyhéten énekel – tételekkel (*Kyrie Puerorum, Passió, Jeremiás siralma*) bővített és átdogozott kiadása, az *Új zengedező mennyei kar* (Lőcse, 1743), amely a 19. századig használatban volt.

Az énekeskönyveket elsősorban istentiszteleti használatra, gyülekezeti éneklésre szánták. Gyakorlati hasznuk azonban túlmutat az istentiszteleten: segítséget nyújtanak a keresztények számára ahhoz, hogy a gyülekezeti istentiszteleti alkalmakon kívül is énekelhessenek, imádkozhassanak, s így épüljenek lelkiileg a mindennapokban, örömben vagy bánat idején, a családi körben vagy magányosan.

Ha eddig talán nem így használtuk saját énekeskönyvünket, érdemes kipróbálni: vegyük elő hétköznap is, olvassunk el, imádkozzunk el belőle egy imádságot, olvassunk, dúdoljunk, énekeljünk el egy éneket, és meglátjuk, milyen sajátos módon erősödünk ezáltal lelkiilekben.

Az iskolákban eleink a Szentírás és a káté mellett az énekeket is tanították a gyermekeknek, így a vasárnapi istentiszteleten a gyermekek kórusa vezethette a gyülekezeti éneket.

A gyermekek felnöve maguk is vigasztalást és bátorítást meríthettek a kívülről ismert, lélekből zengett gyülekezeti énekekből.

Ma sincs ez másként azok életében, akik felekezeti iskolában vagy gyülekezeti hitoktatás alkalmával tanulták az énekeskönyv énekeit, s olykor ma is kezükbe veszik. De gondoljunk Isten iránti hálával arra is, hogy ami ma természetes – hogy akár többféle énekeskönyvünk is van (gyülekezeti, ifjúsági stb.) –, az hittvalló eleink tudatos munkája révén vált lehetségessé: az énekeskönyv a reformáció ajándéka.

A szerző evangélikus lelkész, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet tanársegédje

Forrás: *Evangélikus Harangzó – a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház lapja*, 2012. augusztus

Mineralógus és lutheránus lelkész

Ackner Mihály János életének nyomában

► Az *Evangélikus Élet* 2010/34–35. számában Ackner György lelkész és természettudós emlékezete címmel idéztük meg az erdélyi evangélikus prédikátor, tanár, természettudós életművét. Jelen írás a kiterjedt család kétségkívül legjelentősebb alakjának, az ő fiának, *Ackner Mihály Jánosnak* (Michael Johann) állít emléket, aki Ackner György második hitvesétől, *Artzt Mária Erzsébettől* született 1782. január 28-án a patinás erdélyi városban, Segesvárott. Az Erdélyből „népi németként” az ösök földjére visszakényszerült család leszármazottaitól kapott adatok alapján tudjuk, hogy Ackner Mihály János 1810. május 13-án vette nőül *Libner Mária Magdolnát* (1794–1870). Frigyükből tizenkét gyermek született. Az édesapja nyomdokaiba lépett tudós evangélikus lelkész százötven esztendeje, 1862. augusztus 12-én a szent-erzsébeti lelkészlakban hunyt el.

Ackner Mihály János személyében valódi polihisztort tisztelhetünk. Természettudományos vénája minden kétséget kizáróan édesapai örökség, és halálát követően megörökölte természettudományos kéziratait is.

A *Magyar írók élete és munkái*, az *Allgemeine Deutsche Biographie* és az *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950* egyaránt alapos és részletes életrajzot közöl róla. Innen tudjuk, hogy már sikeres tanulmányai sejtették a később kiteljesedő életpályát.

A gimnáziumot Segesváron végezte, a bölcsészetet Nagyszebenben tanulta, teológiai képzettségét Wittenbergben szerezte, Göttingenben filozófiát, történelmet, régészetet, filológiát, sőt orvostudományt és anatómiát hallgatott. Iskoláinak befejezése után bejárta Európát: megfordult Berlinben, Hamburgban, a Rajna-melléken, Párizsban, Svájcban és Itáliában. Mindezt a mesébéli vándorlegények példájára gyalogszerrel, barátjával-iskolatársával, a később szintén lutheránus lelkészként szolgáló *Severinus János Andrással* teljesítve. Állomáshelyein a régészeti emlékeket tanulmányozta, útközben a természet csodáit szívta magába.

Hazatértét követően a nagyszebeni gimnáziumban vállalt állást, filológiát és régészetet oktatott. Utóbb lutheránus hitszónok és a városi rajziskola igazgatója. Másfél évtized múltával elhagyta Szebent, és Szent-erzsébet – amely ma Nagyszeben külső városrésze – lelkészeként kö-

zel fél évszázadon át szolgálta a százsz kisközség német ajkú híveit.

Tanári munkája és egyházi szolgálata mellett – minden szabad idejét erre áldozva – régész, matematikus, asztronómus, geológus, mineralógus, paleontológus volt egy személyben. Kezdetben főképp a matematika és az asztronómia vonzotta. Berethalomban néptanítóként csilágászatot és földmérést oktatott. Bejárta szülőföldjét, Erdélyt, a Kárpátok bérceit, és gazdag ásványtani, őslénytani és régészeti leletekkel tért vissza. Tudományos céllal Bécsbe, Triestbe és Velencébe is ellátogatott.

Az *Új idők lexikona* az 1855-ben megjelent, *Mineralogie Siebenbürgens mit geognostischen Andeutungen* című munkáját az Erdély ásványairól szóló egyik alapműként említi. A neves tudós, a Kossuth-díjas mineralógus, *Koch Sándor* a magyar ásványtan történetében azt írja: „A könyv valóban lelkiismeretes munka gyümölcse. Tulajdonképpen ásványtan; a szerző Weiss rendszerét követve pontos leírását adja az ismert ásványfajoknak, tekintet nélkül arra, hogy előfordulnak-e Erdélyben, vagy sem, azonban különösen behatóan tárgyalja az erdélyi ásványok előfordulási viszonyait (lelőhely, paragenezis). A művet, mely számos régebbi szerző téves állítását cáfolja meg, a későbbi kutatók, különösen, akik Erdély ásványtopográfiájával foglalkoztak, sokáig forrásmunkaként használták.”

■ REZSABEK NÁNDOR

A képzelet szárnyán

Kilencven éve született Reich Károly

Európai hírű a magyar grafika. A mesterek pusztá felsorolása is hosszúra nyúlik: a varázslatos kezű *Szalay Lajos*, az utánozhatatlan *Szász Endre*, a töprengő *Kass János*, a komoly és tréfás *Gyulai Líviusz*, a népdalgyökerű *Csohány Kálmán*, a folyton megújuló *Szántó Pirokska*, a játékos *Gross Arnold*...

A Balatonszemesen született *Reich Károly* (1922. augusztus 8. – 1988. január 7.) is páratlan tudással és könnyedséggel készíttette rajzait. A hétköznapi csodákat örököltette meg. A görög mitológiát, annak derűjét és nyugalomát. A karcú fiúkat, izmos férfiakat, a tengerparti fényben sétáló, kecses léptű nőket, várakozó meztelen szépségeket. Vihar tépte fákat, indázó

növényeket, erős lovakat, madarakat. Olykor a kőszaltalra ilatozó gyümölcstálat rajzolt, az asztal mellé nádszékeket, abban a reményben, hogy ismeretlen látogatók rátalálnak ajándékára.

Reich törékeny békéjébe a drámaiság is belefért. *Radnóti* vérrel átítatott versvilágát sötét lapokon ábrázolta, közülük is kiemelkedik a *Hetedik ecloga* összegzése. És a többiek: *Petőfi Sándor, Arany László, Móra Ferenc, Benedek Elek, Zelk Zoltán, Devecseri Gábor* műveinek ihletett illusztrációi. Külön kiemelve *Kormos István* gyerekregényét: *Mese Vackorról*. Sok-sok nemzedék elmondhatja magáról: ezen nevelődött és eszmélt rá a virágra, az öröme, a fájdalomra, az élet reményére.

Rajzainak régi szép albumához rövid előszót írt: „Már napok óta nem jön az a madár, a deres reggelek örömet hozója. Hiába terített a párkány morzsával, magokkal. A vigasztalás reményével várom, neki való jóval, s hogy vissza nem tér, a képzelet szárnyán kezemre szállatom. Így segít rajzolni.”

A képzelet röptette teremtő kezét. Szeretembe ágyazott gondolatait ezért tudta láthatóvá tenni. Megtöltött lapjait harmóniával, élethittel és napfényes békességgel.

Ha élne a mindentudó meseterember, a könyv szerelmese, most lenne kilencvenéves. Fáradhatatlan ujjai közt a ceruza, a toll, a fémtű, a tusba mártott ecset szülni tudó eszközökké válna. És nem változna

ars poeticája: keresni és lázasan teremteni – ez a művész feladata. Gyógyítani a lélek sebeit. És ami a legnehezebb: szüntelenül megajándékozni a legkisebket.

Életműve nagyobb részét a gyerekönyv-illusztrációk alkotják. Kezde az abécé betűivel, a számokkal, 1-től 10-ig, s mindez tüneményes alakokkal elbeszélve.

Finom vonalú, lírai világ *Reich Károly*. Embervallomás és -formálás, természet-építés; felröppenő madarai a reményt és békességet hozzák. Mindannyiunknak.

A megemlékezések közül kiemelkedik a szemesi emlékház fölújítása; a Koller Galéria őszi kiállítása; a MOM Kulturális Központ kedves gesztusa: kis galériát nevezett el az örökifjú mesterről, és nagyon szép, értő válogatást mutat be legismertebb grafikai lapjaiból.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

K É T A R C U

► **Csináljuk a fesztivált. Egyre többet. Hol keresztényt, hol kevésbé azt. Már valóságos dömping van belőlük. Az idén huszonkét éves Művészetek Völgye se a régi már – hallani sokfelé, s van, ki ténylegesen csalatkozva más, újabb, a szó mindkét értelmében gazdagabb fesztiválokat látogat inkább. A mesebeli névre hallgató Balaton-felvidéki települések valamiféleképp mégis megőrizték a maguk sajátos hangulatát. Július 27-étől augusztus 5-éig várta a látogatókat a Völgy – mostanra már csak Kapolcs és Taliándörögd. És várta a látogatókat ingyenes programjaival a mára már külön „firmának” számító evangéliumi műhely is...**

Régi arcok: hobók, bölcsészek, nemesek. Vannak a Völgy kiskirályai, kik már be vannak betonozva az udvarukba. Így például a csupa élet, most épp kismama Palya Bea vagy az ingerlékeny, még mindig nagy hajtó Földes László Hobo („Csak hajtó vagyok, ne lőjtek!” – Vadászat). Házigazda még az evangélikus Gryllus Dániel Kosuth-díjas zenei gárdája, a Kalácska is. Köztisztelt és nagy szeretet veszi őket körül, méltán. Gyakorlatilag ők viszik vállukon a Völgyet (no meg a mézes-mázás csuprok vásárlása).

Három igen különböző dalszerző, versmegzenésítő, előadói attitűd. Mint amilyen a jó sült kolbász, a ribizliálmospalacsinta és a juhtúrós puliszka egymás mellett. Jó, ízes, izletes. De talán nem ártana valami zsengebb, valami élénkebb – habár lehet, nem véletlenül a csiga a Völgy kabalaállata...

Miközben az ember térfereg a hol macskaköves, hol patak menti ösvényeken, tarkóját tűzi a nap. Jobbról-balról kínálják eredeti, egyedi, csak itt és csak most megvásárolható portékájukat a mesteremberek. Talán úgy vannak, mint Lackfi János a verseivel, túl sokat farigcsáltak...

***

Jó kis szociológiai tanulmányút egy kapolcsi séta. Megannyi völgylakó a raszta hippiapukától a muzsik cigányig. Mégis, a sokféleségben, tarkaságban érezhető valamiféle egység. Ez talán a Völgy szelleme, ahol o-tól 24-ig szól az öröme.

„Énekelni egy refrént hányszor lehet büntetlenül?” – éneklő az árokparti zöldben újra és újra a huncut szemű fiúcska, még büntetlenül.

A Palya-udvarban tornával kezdik a napot, ám nem holmi fitnesslediket láthatunk: az udvar a természetes lányoké, modern anyukáké és „alter” partnereiké. Napköszöntő táncuk beillene az Úr dicsőítésének, ám itt ilyesmiről persze nincs szó.

Általában kora délután kezdődnek a programok. Habár előfordulnak reggeli, álmos beszélgetések is. Dél előtt jellemzően mégis alusznak a völgyesek, vagy fák árnyékába, boglyák hűvösébe, napernyők oltalmába bújnak bodzaszörpöt, macifróccsot szürcsölve.

Márta István, a Völgy művészeti vezetője hű maradt a szavához: Coca-Cola-reklámmal Kapolcsom nem igen találkozhatunk. A programfüzet karcsúsága ennek a tartásnak is betudható.

Állandó értékeket próbál közvetíteni a fesztivál, ez vitathatatlan. Pál apostol leveleinek élő előadása – melyet a Kalácska először ’91-ben mutatott be – például mindig kataraktikus. De valljuk be, Kapolcs valahol a szabadosság melegágya lett. Azt csinál, amit akarsz, úgy, ahogy neked tetszik. Nyugágyban fekszel, mert megérdemled. Déli alkoholtól értetlenül bámulsz a Kobuci-színpadra, mert szabin vagy. Sárga táskád még nincs – most már van...

A völgyi spiritusz kifogyóban. Hisz ezt is táplálni kell! Az évek során a sok nehézséggel valahogy vesztett lendületéből ez az összművészeti kavalkád. Lett belőle egy amorf maszlag, mely már csak nyomokban tartalmazza a régi álmokat. Könnyen válhat tengés-lengéssé az ittlét, ha nem tudatos az ember, ha nem fogalmazza meg, mit akar nyerni ebből az egészből. És hiába fújja ugyanolyan lelkesedéssel Éri Péter a töröksípót, közlekedik otthonosan a Völgy udvaraiban tokkal-vonóval a Rackajam Ferenczi Gyurija... ettől még nem lesz közösség, közös fejlődés, épülés.

***

„Nem lehet áthatolni, / Te ott vagy, én meg itt: / a valóság két oldala. / Te fényben, én meg a villódzások között / törölgetem szemem falát, / hogy össze ne tévesszem / az árnyékokat.”

Háló Gyula baptista lelkipásztor verse, mely az evangélikus templom emeletén olvasható (a szerző baptista testvérlelapunk, a Békehírnök főszerkesztője – a szerk.), nagyon jól megvilágítja az érem két oldalát: az úgynevezett kultúr- és az evangéliumi Völgyet. Egyik oldalon a villódzás, másikon valami egyenes meleg. De nem áthatolhatatlan, átjárható a rés. Az ajtó – esetünkben az evangélikus templom kapuja – mindig nyitva áll. Úgy vonzza az embert – ha az első közvetlen, mély s ezért néha ijesztőnek tetsző beszélgetésen túl lép –, mint a mágnes.

„Ez a Völgy, itt szeretet van” – mondja a könyvtáros srác inkább hippit, mint jézusi alapokra támaszkodva. Leülök hozzájuk elkölteni az elemóziám. De valahogy úgy le vannak lassulva...

Szemben az Élő Víz pincében azonban serényen folyik a munka: párnák, takarók kerülnek ki a napfényes pinceoldalba, hogy mire a nézők megérkeznek, kényelem fogadja őket. Veress István evangélikus lelkész és fia, Jónás a mozi műszaki előkészítői. Mindennap délután háromtól más film forog. A női osztág – Kata és Ildikó, kik már évek óta a maréknyi misszionáriuscsoport tagjai – feladata az igényes szórólapok osztogatása, a hívogatás és süteménypakolás.

A pince falain a Bibliából vett igék illusztrációit láthatjuk, melyek – az Úron túl – Ildikó kezeinek munkáját dicsérik. Idén igen széles a repertoár. Forog Vangelis zenéjével a Tűzszekerék, a gyenge idegzetűeknek kissé nagy dózis A fülke, a megmosolyogtató című Géppisztolyos prédikátor, Jim Carreyvel A Mindenbó... Legnagyobb sikere a Gabriele Salvatores rendezte Nem félek című filmnek van. A vetítés után a résztvevők maradnának még a pincében beszélgetni – egy gond van csak, nem jön ki hang a torkukon...

A többi program a templomban zajlik. Bizonyágtételeket, tudományos előadásokat, színdarabokat láthat-hallhat a közönség. És az ígét, fo-

lyamatosan. Amikor ugyanis nincs fix program, bibliai hangoskönyv szól az Isten házában. Be lehet ülni, meg/el lehet hallgatni. Az emeleten pedig a Bizalom a láthatatlanban című kiállítás várja az érdeklődőket. Bódís Kata fény-árnyék játékkal, levéllel és tenyérrel alakított, valamint Lengyel Orsolya mezzotinto technikával készült, ablakokkal, résekkel kísérletező grafikai munkáit tekintheti és gondolhatja meg a közönség.

***

A kapolcsi – illetve kővágóörsi – evangélikusok a Budapesti Autonóm Gyülekezettel (BPA) szövetkezve alkotják a Völgyben ingyenes, missziós szívetüket. A BPA lelkes, karizmatikus csapat. Kispályásnak nem mondható, hisz az előadott színdarabok esztétikai minősége elvitathatatlan. Nemcsak lelkesek, hanem szuggesztívek is. Az előadások előtt,

után lehetőség van beszélgetésre. A személyes hangnem hívogatóbb, mélyrehatóbb, mint egy verszegény vasárnapi prédikáció, amely után csak a hiányérzet marad...

A BPA színházi társulata 2001-ben jött létre. Megálmodója és vezetője Takács Ferenc, korábban világi, ma már evangéliumi színházi rendező. Megtért undergroud arc. Olyannyira, hogy a rendezés mellett prédikál is. Kiállása és beszéde – mely nem elken vagy finomít, hanem világossá teszi, hogy Jézus eldöntendő kérdés – erőteljes, bár kissé darabosnak mondható, és talán Franklin Graham evangélizációs stílusával rokonítható. De kétségkívül hatásos. Minden bizonyágtétel és színházi előadás után lehetőség van vele mondani a megtérők imáját. Többeknek sikerül ez szívből,

Koncz Eszter és balján Éli Nóra, a Menedék című monodrámá főszereplője

ők aztán a kijáratnál kis – a Völgyben vásárolt táskában is remekül hordozható – Bibliát kapnak ajándékba, valamint egy igével ellátott követ. (A Bibliák számának megfigyatozása alapján idén több mint ötven megtérte regisztrálhat a csapat.)

Két Takács Ferenc rendezte darabot emelnék ki, a Corrie ten Boom önéletrajzából készült, Menedék című monodrámát és az ultramodernnek mondható, szembesítő szándékú produkciót, a Remixet.

A Menedék Éli Nóra fantasztikus, szívből jövő játékát dicséri. Miközben mesél, az oltár előtt kellemes kis konyhának berendezett térben inycsiklandó franciasalátát készít. A koncentrációs táborok detúrájáról van szó. Isten paradoxonjairól. Arról, hogy miért jó, ha az embert bolhák csípi... A darab végén szem nem marad szárazon, és száj se éhesen, hiszen az ipari mennyiségű saláta fogyasztásra kész.

us bábok eltorzított hangon kiáltanak, szörnyarcuk nőttön-nő, snitt.

Az interaktív színház és a film keleti egyszere vannak jelen. Hogy az életnagyságú keresztet körbeadják a templomi sorokban, meg hogy mécsvilágot kapunk a kezünkbe a darab közben, az hagyján, de hogy úrvacsorát osszanak végül a színészek...

Megráz ez a „fény- és hangeffektusokra épülő, interaktív színpadi játék”, amely végül valóságosá válik. Nem elég egyszer megnézni.

Ahogy a megtérők imáját se elég egyszer elmondani. Ahogy a völgylakó evangélikusokkal sem elég egyszer találkozni!

***

Jövőre a Palya-udvarból kipateroltatnak a kismamák, és újra parókiaudvar lesz. Három helyszínen is folyik majd a misszió. Három helyszínen is lehet macifróccs helyett vörösbort

A Remix megosztóbb darab. Először is kicsit merész a három főszereplő lány erotikus tánca a szakrális térben, habár védhető: a darab célzottan kíván rávilágítani manipulált világunkra, és ehhez eszköze a túlzás, az ironia. Ötletes és pozitív értelemben hatásos viszont a kamerával való játék: az előadás alatt végig egyedi szűrőn keresztül, kivetítőn is követhetjük az eseményeket. A szöke lány vadul rázza loboncát, haja betériti a képernyőt, snitt. A Jézust alakító szereplő fakeresztet tart, kezére zoomol a kamera, snitt. A farize-

magunkhoz venni. Veress Istvánék már megtartották az első megbeszélést a következő evangéliumi műhelyről. Ha fele olyan tartalmas lesz, mint az idejei, már érdemes elmenni.

A két völgyes programfüzetet egymás mellett lapozzuk hát. Csoóri Sanyiék vérpezsdítő futamai után betérhetünk a templomba egy közös elcsendesedésre, egy sokkoló Takács Ferenc darab után meg a Kobuciba egy jó pofa sörre...

Ezzel a „politikával” tehetjük virágzóvá magunk számára a Völgyet.

■ KINYIK ANITA

Az egyik bizonyágtétező a kiskunfélegyházi születésű Koncz Eszter színésznő volt. A karakteres, karakán leány meggyógyult betegségéből, letette a kamaszkora óta napi kellékké vált cigarettát, és felhagyott a szintén előszeretettel üzött káromkodással. Mindez elmondása szerint Isten kegyelméből volt lehetséges.

Krisztus-követése előtt mindenféle ezotériákkal próbálkozott, például reikivel, kineziológiával, mígnem saját bőrén tapasztalta, hogy veszélyes terület a „fehér mágia”. És rájött: csak egy út és megoldás van.

Eszterrel külön is beszélgettünk. Főleg a mai fiatalok kérdéseiről. A féktelen bulizás és tulajdonképpen minden káros szenvedély szerinte mindig valamiféle úr betöltéséről szól. „Én a gyülekezetben bulizok” – mondja nevetve. Folyamatosan reflektál saját „harsányságára”, amely egyébként kifejezetten magával ragadó.

Istentisztelet közben búcsúzódom némán, integetve, indul a buszom Budapestre. Eszter nagy gesztikuláció közepette formál telefont a kezéből, és teszi füléhez, és most is úgy látom, belül ugrabugrál...

A telefon egyébként nem csupán kétvégű drót Eszternél. Barátnőjével, Grétivel egy időben kezdtek közeledni Jézushoz. Ma is nap mint nap együtt imádkoznak telefonon keresztül, minthogy Gréti Félegyházán, Eszter meg már Pesten lakik. Takács Ferenc humorosan profi lehallgatónak nevezi a Mindenhatóat.

Ú V Ö L G Y

Gryllus Dániel „kalákájában” Pál apostol levelei is megszólaltak – új hangszerezésben

Ösvölgyesek

► **Egyentáska, saru, mindennap másféle, az aktuális garnitúrához passzoló fülöncsüngő. „Itt az a fontos, hogy mindenki egyéniség” – világosít fel Viki, aki Nóri-val együtt már évek óta a Völgy látogatója.**

Vikit már kiskorában is magukkal hozták szülei a nyári kultúr fesztiválra. '97 óta minden évben együtt jönnek, mert ahogy mondják, a Völgyet nem lehet megenni, a Völgy életérzés. Nóri, a szomszéd barátnő 2003-ban csatlakozott a Völgy-fanatikussal családhoz. Ezt hívják aktív pihenésnek – mondja Viki, aki nem híve a céltalan felhőnézdegelésnek, inkább mindig menne, látna.

Városi leányok lévén Nóri és Viki nem sátorban, hanem tisztas, az évek során már jól bevált és belakott házban szállnak meg Taliándörögden. Nem kedvelik a völgyi „punkságot”, mondják, ez nem erről szól, inkább a lélek, a szellem táplálásáról – s persze a testéről, hisz ételárusból Balatonra lehetne reszeszteni –, családi közegben. Völgyes múltjuknak köszönhető például *Hobo* és *Palya Bea* munkásságának megismerése. Beszélgetésünk után is épp a kapolcsi Hobo Klubba igyekeznek.

A Völgy mindig újat ad – teszik hozzá láthatólag nagy meggyőződéssel. „Tavaly ismertük meg például a Nap-

rát, koncertjeikre azóta is rendszeresen járunk” – mesélik. Az idei fellépők közül *Szirtes Edina Mókust* emelik ki, Nóri szerint pozitív értelemben háborzongató Mókus előadasmódja.

A völgyes keretek szűküléséről faggatom őket. Azt mondják: még így is, hogy hat faluból kettő maradt versenyben, sokszor nehezen tudnak elköteleződni egy-egy program mellett, annyi színvonalas előadás megy egyszerre. Sajnálkoznak afelett, hogy a rendezvény nem kap több állami tá-

áll hozzá legközelebb. Kérdezem, mely előadókat várja. „A *Muzsikás* a kedvencem – mondja –, de sajnos idén már nincsenek itt.” Megemlíti *Szalonnáékat* is, valamint *Szalóki és Herczku Ágit*.

Nóri szabad szellem, feketére festett lábujjkörmeire meredve az alternatív stílus mibenlétéről kérdezem. Ez világnézet – állítja, majd elmeséli, milyen jól beszélgettek előző nap két spontán melléjük vetődött fiúval, ők is mindketten ösvölgyesek... Ezt

mogatást, s hogy idén még a pályázatok körül is zűrök voltak.

Viki a *Bihari* táncegyüttes tagja, az ELTE-n néprajz szakos. A népzene

a fajta érdekel nélküli, ad hoc kommunikációt hiányolják a pesti szórakozóhelyekről.

■ – CSUKA –

Természetesen katolikus és református testvéreink is jelen voltak a Művészetek Völgyében. A kapolcsi katolikus templomban rendezett komolyzenei előadásokon a barokk fafúvós hangszerektől a viola de gambán át a tekerőlantig sokféle hangszer megszólalt. Taliándörögden, az *Ősök házában* szintén katolikus vezénnyel vehettek részt helytörténeti szemináriumokon az arra vetődők. A reformátusoknál idén az *Agora* nyújtott alkalmat közösségi beszélgetésekre *Bölcsföldi András* lelkész irányításával. Az udvarban fellépett például a *MoNaMo* együttes, valamint *Kiss Gergely és barátai*.

Háttérben a kapolcsi evangélikus templom

A kövágóörsi evangélikus templom

Vendégségben, mégis otthon Kővágóörsön

A *Remix* című darab megtekintése és hosszas pakolás után egy kis fehér kombival – amelybe egy sokgyerekes család minden tagja befér – Kővágóörsre indulunk. Itt élnek Veressék. Veress István evangélikus lelkész egyébként öt másik településen is szolgál, értelemszerűen Kapolcson, Taliándörögden, valamint Szepezden, Révfülöpon és Badacsonytomajban.

Telehold van. Suhannak mellettünk a Balaton-felvidék hepehupái. Kedélyes egy társaságban ülök. A lelkész, fia és annak menyasszonya, valamint két lelkes segítő – összeszokott kompánia.

Két torony lábához érkezőnk. Mint később megtudom, az egyik a középkori evangélikus, a másik az úgynevezett „dactemplom”, amelyet a katolikus testvérek húztak fel 1801-ben, mivel konfliktus támadt az egykor egy templomot használó felekezetek között. Kőműves Kelemen balladája köszön vissza a történetben. Ma már, ha Tapolcáról jövőnk, nem is látszik, csak ez a nagyobb, magasabb építmény. Ilyenek lehetnek az emberi szív önvédelmi építményei is, melyek elvlasztják Istentől...

Tágas tér; kerítés sehol, távolabbra tekintve a hegyek. A régi általános iskola most a lelkészlak. Minden deszka mesélni tudna, nyikorog a fólvezető lépcső. Éjjeli szállásom egy széles terem, ablakomból a két toronyra láthatok.

Reggel hatkor csipásan állunk a ház előtt. Vár a Balaton, aztán a délutáni filmvetítésig sok dolgunk van még. Ahogy a szikrázó napsütésben beleereszkedünk a langyos, simogató vízbe, eszembe jut a Szélrózsa szlogenje: „Meríts!”

Reggeli előtt áhitatot tartunk. Elorezom vezetőnkől a gitárt. Mindig za-

varban vagyok, ha mások előtt kell játszani, de előttük nem feszengek. Éneklünk, majd együtt imádkozunk. Szabadon. Mindenki akkor szól, amikor úgy érzi, szavakra letek gondolatai. Ez a három ember behúzza a csendbe. Szelíden, lágyan, mint a Balaton, mégis ellenállhatatlanul. Valahogy megérezem velük, mellettük, miért mondhatják, hogy közösségi vallás a kereszténység.

Megkapom a templom kulcsát. Fölmászom a domboldalra. Oda-benn mély, 13. századból maradt nyugalom. Aztán betéved egy turista, együtt megyünk föl az orgonához. Kattan a vaku.

Ebédre egy régóta feldolgozásra váró öreg cukkinit aprítunk, aztán az asztali áldáskor humoros utalás történik erre, derülünk. Kávé készül, kellemes az illata, elvegyül a nyár-szaggal. A jeges kávé kívánsága úgy hat belém, mint bűnösbe a feloldozás vágya. Mindenféle hátsó szándék nélkül hangot is adok eme vágyaknak. A következő pillanatban Kata már tárcájában matat, és sürgeti Jónást, szaladjon a boltba, egy-kettő! Tíz perc sem telik bele, és teljesül a vágy, a társaság elégedetten tömi magát, ki málnaszörpvel, ki lekvárral fokozza a hatást.

István közben rögtönzött előadást tart az akváriumi algákról. Anno gyógyszerésznek készült, színtézés miatt nem vették föl. Aztán, mikor már a teológia felé tendált, törölték a színtézést mint kizáró tényezőt... Sok mindent mesél még. Szeret mesélni. Elhallgatnám napestig.

Ideköltözöm, mondom. „Gyere csak” – mondják.

■ – KINYIK –

Veress István és fia az Élő Víz pincében a Tűzszekerek vetítése előtt

A H U M Á N U M N A P J A

A Raoul Wallenberg születésének századik évfordulóját megelőző napon, augusztus 3-án rendezték meg a budapesti Holokauszt Emlékközpontban a *humánus napját*. Immár egy évtizede, hogy világszerte ezen a napon emlékeznek azokra, akik – sokszor életük kockáztatásával – emberek tudtak maradni az embertelenségben, és a náci holokauszt idején mentették a zsidó lakosságot.

A ferencvárosi, Páva utcai intézményben megrendezett idei alkalmon dr. Schweitzer József, a neológ zsidó felekezet nyugalmazott országos főrabbija, dr. Szita Szabolcs, a Holokauszt Emlékközpont ügyvezető igazgatója, valamint Balog Zoltán emberierőforrás-miniszter mondott beszédet. Az eseményt magas rangú diplomaták, politikusok és egyházi vezetők is megtisztelték jelenlétükkel – egyházunkat D. dr. Harmati Béla nyugalmazott püspök képviselte.

„Egykoron minden áldozatbemutató megszűnik, ám a hála áldozata örökké megmarad” – fogalmazta meg rövid beszédének lényegét a zsidó tanításból kiemelt monddal Schweitzer József nyugalmazott főrabbi. Szita Szabolcs a magyar embermentőket méltatta, akik életük kockáztatásával, sőt gyakran életük árán is szembeálltak egy embertelen rendszer gyilkos gépezetével.

Balog Zoltán miniszter beszédében hangsúlyozta: „Hiába emlékezünk, ha nem az az akarat, indulat vezet bennünket, amely az embermentőket. Szégyenletes bűn az antiszemitizmus, elfogadhatatlan bűn a cigányság megbélyegzése, de legalább akkora bűn rasszizmussal vádolni azokat, akik valójában nem azok. Politikai haszon-szerzésből történik, amikor a politikai ellenfelek egymás fejéhez vágják a rasszista vádakot, ez pedig az áldozatok kárára van” – tette hozzá.

A rendezvényen Deme Péter, az Igaz Emberek Társaságának elnöke és Szita Szabolcs adta át a *Helytállásért* elnevezésű okleveleket. Nizalowski Ernő egykori hadipilóta személyesen vette át a díjat. A további kitüntetettek posztumusz kapták a most először átadott kitüntetést.

Breuer Pál ezredes, Kiss Pál egykori hódmezővásárhelyi polgármester, Kulifay Imre református lelkész, Magyar Dezső rendőr őrnagy, Pusztai Lajos és felesége, Pusztai Lajosné házasterek, Šedivý László református lelkész, Szederkényi Engelbert Henrik tartalékos alhadnagy nevében családtagjaik, illetve Ficzer Tamás református lelképásztor vették át az okleveleket.

Az Igaz Emberek Társaságának elnöksége a Holocaust Közalapítvánnyal együtt alapította meg idén – Raoul Wallenberg születésének centenáriuma alkalmából – a *Helytállásért* magyar embermentő elismerést. (A kezdeményezést az indokolta, hogy a magyar embermentők az izraeli Jad Vasem Intézet által kiadott Világ Népeinek Igaza díjat – leginkább túlélő szemtanúk hiányában – nem kaphatják meg.)

A *Helytállásért* elismerő oklevélre jelölt személyeket az Igaz Emberek Társaságának elnöksége választja ki. Az elismerést olyan személyek vagy leszármazottaik kaphatják meg, akik esetében kétséget kizáróan bizonyított, hogy a II. világháború idején zsidó emberek életét mentették meg.

Az oklevelet idén kilenc személynek ítélte meg az Igaz Emberek Társaságának elnöksége. Az oklevél késői köszönetnyilvánítás, az egykori embermentők moralitásának nyilvános dicsérete.

■ KISS TAMÁS / evangelikus.hu

Pharraimos

Augusztus 3-án, a kislétai romagyilkosság harmadik évfordulóján ökumenikus imaóra helyszíne volt Budapesten a józsefvárosi Jézus Szíve-templom. A roma holokauszt, a Pharraimos hatvannyolcadik évfordulója alkalmából tartott együttléten – Székely János esztergom–budapesti segédpüspök és Fabiny Tamás evangélikus püspök mellett – Balog Zoltán miniszter református lelkészként vett részt.

A bevezető gondolatokat Szőke Péter, a Sant'Egidio Közösség budapesti szervezetének vezetője mondta el. „Az erőszak általában is elfogadhatatlan, és minden áldozatát megilleti együttérzésünk. Még súlyosabb azonban a botrány, amikor az erőszakot egy másik embercsoport elleni megvetés táplálja” – jelentette ki.

Az eseményen részt vett Solyom László volt köztársasági elnök, valamint a 2008–2009-es romagyilkosságok áldozatainak több hozzátartozója is, akik a gyülekezettel együtt gyújtottak gyertyát az áldozatok emlékére.

A Cigány Világszövetség kongresszusának határozata alapján 1972 óta emlékeznek meg arról, hogy 1944. augusztus 2-án éjjel az auschwitz-birkenai koncentrációs táborban néhány óra alatt több mint háromezer roma embert gyilkoltak meg.

■ FORRÁS: MTI

Breuer Pál ezredes
– posztumusz

Kulifay Imre református lelkész – posztumusz

Szederkényi Engelbert Henrik tartalékos alhadnagy – posztumusz

Pusztai Lajosné (Skultéti Gizella) és Pusztai Lajos házfelügyelő – posztumusz

Kiss Pál polgármester – posztumusz

Nizalowski Ernő hadipilóta a díjat személyesen vette át

Magyar Dezső rendőr őrnagy – posztumusz

Šedivý László református lelkész – posztumusz

A Helytállásért oklevelet átvevők sorában – jobbról a második – Nizalowski Ernő egykori hadipilóta, aki még életében részesülhetett az elismerésben

Jobb oldali képünkön a Sant'Egidio Közösség ökumenikus imaórájának lelkész szolgálattevői – a házigazda szervezet képviselőjének balján: Székely János, Fabiny Tamás és Balog Zoltán

